

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

4 Vtrum satisfacias obligationi eleemosynæ, si rem, qua proximus indiget,
mutuas, vel dilata solutione vendas, vel dones sub conditione, vt reddat
acceptum, si ad pinguiorem fortunam venerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

nulius momenti. Ex quo patet.

Ad secundum argumentum sic accipientem in extrema necessitate res sibi necessarias non peccare contra iustitiam, quia tunc debet eas illi ex charitate concedere, neque sic accipientem impedire potes, quia ea conditione ab auctore natura donata sunt, ut ex charitate impertiri indigenti tenearis.

Ad tertium concedo a iudice cogi posse diuitem superflua habentem, ut egenis succurrat, sicuti potest cogebrius, ne se inebriet, vel fornicans ne fornicetur, quia iudici comperit leges omnes facere obseruari.

PUNCTUM IV.

Utrum satisfacias obligationi elemosynae, si tua, qua proximus indiget, mutues, vel dilata solutione vendas, vel dones sub conditione, ut reddat acceptum, si ad pinguiorem fortunam uenerit.

- 1 Si proximus indiget non re, sed usu, sufficit, si usum dones, tamen non rem.
- 2 Si proximus indigens habet alibi bona, satisfacias mutuando vel vendendo.
- 3 In quo sita sit controversia.
- 4 Qui affirmant, et quibus probent se satisfacere mutuando uerbo, egent.
- 5 Probabilius est te obligatum esse donare extremis indigentibus.
- 6 Idem est dicendum de patiente grauem necessitatem, tamen si aliquid contrarium sentiant.
- 7 Cum obligaris mutuare, non potes lucrum cessans deducere in pactum.
- 8 Omittens dare elemosynam, cum ex charitate tenetur, non tenetur ad damna.

Hac in re primum certum est, si proximus non re, sed usu illius indigeat, te non esse obligatum rem donare, sed solum usum. Explico indiget proximus equo, veste, aut alia re, qua transacta necessitate perseuerat, non teneris ei vestem, aut equum donare, sed sufficit, si dones illius usum, quia solus usus est illi necessarius: charitas enim solum obligat, ut proximi necessitati succurras, non autem, ut proximum dices, sic Valent. 2. 2. disp. 3. qu. 9. p. 4. uerbo septimo certissimum est, iuncto uerbo per hoc patet responso. Suarez disp. 7. de charit. scilicet. 5. num. 4. Valq. opus de elemosyna. cap. 1. dub. 6. num. 51. Coninch. disp. 27. dub. 9. nu. 147. Bonac. disp. 3. qu. 4. de charit. p. 6. num. 16.

Secundo certum est, si proximus tua re, usque illius indigeat hic, & nunc, habeatque alibi bona, quibus satisfacere possit, vel spem proximam habendi ex successione, vel labore proprio, & industria a suo statu non aliena, satisfacias obligationi elemosynae, mutuando, vel commodando, vel vendendo. sic Valent. uerbo septimo certissimum. Coninch. num. 149. Suarez num. 3. Bonac. num. 15. Valq. num. 53. Ratio est, quia hic non est absolutum pauper, cum non simpliciter indigeat, indiget enim tantum pro determinato aliquo loco, & tempore. Ergo non teneris illi absolute donare. Item habens alibi plura bona diues est absolute, non igitur respectu illius obligare potest elemosynam gratuita praecipuum. Quod si alibi non habeat bona, habeat tamen spem habendi, cum illa spes pretio sit aestimabilis, absolute dici potest de praesenti bona habere, quibus imponi possit obligatio satisfaciendi. Item si proximi necessitati subuenire potes te seruando indigentem, qua ratio esse potest, quominus facere non possis? Quae omnia confirmantur, Genes. 27. exemplo Iacob, qui estuienti fratri cibum vendidit, & exemplo Ioseph. Genes. 41. & 42. qui ab Aegyptiis fame laborantibus pro frumento tradito terras accepit, & exemplo Tobiae, qui Gabelo sub chirographo mutuum dedit, quia ij omnes non erant absolute, & simpliciter pauperes, cum bona aliunde haberent.

Controversia ergo est, an proximo existentem in extrema necessitate, quique neque habeat aliunde bona, quibus sibi adieci reddere possit, neque spem habendi illa abique notabili difficultate, tenearis gratis dare, vel satisfacias mutuando?

Affirmant plures te satisfacere mutuando, neque teneri gratis dare. Sic Nauarr. cap. 17. num. 61. & cap. 24. num. 5. Couarruias regul. peccatum. 2. part. 5. n. 4. Tolel. lib. 5. cap. 24. sequuti Adrian. quolibet. 1. artic. 2. circa medium, & in 4. in mat. de restitut. qu. 1. 33. Moutenar, quia solum teneris necessitati proximi subuenire, & haec subuenitur aequum mutuo, ac donatione. Ergo potes quo d malueris eligere. Item facta mutatione tollitur necessitas proximi: sublata autem necessitate non obligat elemosyna. Ergo. Hanc tamen sententiam approbant grauissimi Doctores sub quadam limitatione, scilicet ut mutuum non sit absolutum, sed conditionatum, scilicet si proximus ad lautorem fortunam uenerit. Sic Valquez in opuscul. de elemosyna. cap. 1. dub. 6. num. 54. Lellius lib. 2. de iustit. cap. 16. dub. 1. num. 11. Et mouetur

quia hac via satisfacias praecipuo elemosynae, cum gratis dones, quae proximo necessaria sunt: cui donationi non obstat grauius impeditur restituendo acceptum, casu quo uenerit ad pinguiorem fortunam. Quod uero mutuum absolutum esse non possit, probant, quia si absolute mutuares, obligares egenum transacta necessitate, ut pro uiribus conaretur satisfacere obligationi contractae, ipsaque a religione, statique perfectionis, assumendo impedires, si manens in saeculo postea acceptum reddere. At executio unius praecipui non debet alterius executionem impedire. Ergo executio praecipui elemosynae non debet obligare accipientem absolute, ut reddat acceptum. Ex obligatione autem sub conditione non impeditur ab statu perfectionis. Ergo bene potest elemosyna tibi sub hac obligatione conditionata, & non absoluta.

Dicendum ergo existimo probabilis esse, te non posse sub obligatione absoluta, aut conditionata ei, qui extreme indiget, & uere pauper est, succurrere sic pluribus relatis docet Valent. 2. 2. disp. 3. qu. 9. punct. 4. uerbo septimo certissimum est. Torres disp. 82. dub. 6. & 7. Egidius Coninch. disp. 27. dub. 9. nu. 151. Bonacina disp. 3. qu. 4. punct. 6. num. 15. Reginaldus lib. 4. cap. 10. num. 260. Suarez disp. 7. scilicet. 5. num. 2. Ratio praecipua est, quia Scripturatur, & Patres nomine elemosynae praecipue intelligunt donationem absolutam sine ullo onere, & obligatione retributionis, ut colligitur ex parabola incidentis in latrones, Lucae 10. cui nulla fuit imposta obligatio reddendi acceptum. & ex modo loquendi Patrum, qui dicunt diuites superflua dispensantes, non bona propria, sed pauperum dispensare. Si autem pauperibus imponi possit obligatio reddendi acceptum citiam sub conditione, non bona ipsorum, sed potius diuitum dispensantur. Ut ergo hanc obligationem excluderent, uidentur uisuisse illo modo loquendi. Secundo, uel accipiens elemosynam spem habet absolute imponi non potest: tum quia esset contra charitatem talis impositio, cum ex charitate teneris proximum ad graui necessitate, seu difficultate liberare, si facile possis: tum quia esset iniustus talis obligatio quam ipse subire non tenetur ob opus ex charitate sibi debitum. Imponere autem obligationem sub conditione, expectando praecise casum fortunam, si forte, inquam proximus ad lautorem fortunam uenerit praeterquam quod adest iustissimi est, tollit liberalitatem, quam Patres in elemosyna facienda recognoscunt. Adde, illud onus, & obligatio etiam sub illa conditione imposita pretio est aestimabilis. Ergo tribuens elemosynam sub hoc onere non gratis tribuit. Ergo praecipuum elemosynae nunquam obligabit ad gratuitum, & liberalem donationem: nam si in aliquo casu obligare possit, maxime cum proximus eger extreme, & re, & spe pauper est. Dicere autem hoc praecipuum nunquam obligare ad liberalem, & absolutam donationem nec pium est, nec praecise probabile, affirmat Suarez supra. Ergo. Neque obstant in contrarium adducta.

Ad primum nego te solum teneri subuenire necessitati proximi, sed debes eam debito modo iuxta regulas charitatis subuenire.

Ad secundum concedo facta mutatione tolli necessitatem, sed nego mutationem ualere, quia contra charitatem est, quod non solum procedit in mutatione absoluta, sed etiam in conditionata, ut ex probatione nostrae sententiae liquet.

Sed inquires, an idem dicendum sit de elemosyna facienda patienti grauem necessitatem, vel communi? Negat tam de communi, quam de graui necessitate Lorcea 2. 2. scilicet. 3. disp. 39. num. 53. Monetur, quia iis non debetur sustentatio aequae ac patientibus necessitatem extremam. Ergo quomodocumque eis subueniatur, siue gratis, siue ex mutuo sit satis hinc obligatio. At credo idem praefertur dicendum esse in utraque necessitate, cum obligatus es subuenire: quia ratio, ob quam asseruimus in necessitate extrema te esse obligatum donatione, & non mutuo proximo succurrere, est, quia erat friuola, & nulla obligatio, cui nulla erat spes satisfaciendi, sed cum pateris grauem, vel communem necessitatem, tanquam uere pauper careret ipse satisfaciendi acceptum in remedium illius. Ergo si obligatus es in extrema necessitate per donationem succurrere, etiam in iis es obligatus. Adde, elemosynae, quae pro iis necessitatibus praecipue communibus subleuandis impertuntur, ita leues sunt, & modicae, ut ridiculum uideatur uelle accipientem ad restituendum obligare, cum nulla sit spes fore, ut possint sine notabili difficultate acceptum restituere. Item ab auctore natura omnia haec temporalia conceduntur ad subleuandas hominum indigentias. Ergo posita indigentia in proximo, ei debent ex charitate donari. Unde enim constat, quod possint mirari si Coninch. disp. 27. dub. 8. n. 151. & 155. Suarez disp. 7. scilicet. 5. n. 7. Valent. 2. 2. disp. 3. qu. 9. punct. 4. uerbo septimo certissimum. Neque obstat fundamentum contrarium. Fateor non aequae deberi sustentationem grauem necessitatem patienti, ac patienti extremam; sed quia utriusque absolute debetur, esto uis strictius quam alteri, ideo affirmo te obligatum esse in utraque necessitate constituto gratis succurrere.

Secundo inquires, an in iis casibus, in quibus debet elemosynam mutui facere, possis lucrum cessans deducere in pactum

